

MORAŠICKÝ

OBČASNÍK č. 27

Víte, jak dobře třídít odpad?

Podívejte se s námi na několik nejčastějších mýtů spojených s tříděním odpadu.

Třídění odpadů je v dnešní době naprostou samozřejmostí. Města i obce v celé republice se dlouhodobě této problematice věnují.

„Češi skutečně patří mezi špičku v třídění odpadů,“ vysvětluje Tomáš Pešek, regionální manažer společnosti EKOKOM a dodává: **„Dodnes však mezi obyvateli koluje spousta mýtů a omylů, které lidem zbytečně ztěžují práci a mnohé možná od třídění odpadu odrazují.“**

Nabízíme proto jednoduchý a stručný přehled nejčastějších omylů. Pojdme si je objasnit a společně tak zjednodušit zacházení s odpady.

1. OMYL: Před vhozením do kontejneru je třeba odstranit z PET lahve víčko a etiketu.

PET láhve samozřejmě můžeme do kontejneru vhadzovat s etiketou i s víčkem. Obojí bude při dalším zpracování odstraněno. Co je však důležité - PET láhve je potřeba před vyhozením sešlápnout. Nesešlápnuté láhve jsou objemné a tím zdražují přepravu, komplikují manipulaci a recyklace se tak stává nákladnější.

2. OMYL: Před vhozením do kontejneru musím kelímky od jogurtů a jiných potravin důkladně vymýt.

Není nezbytné obaly před jejich vyhozením do kontejneru vymývat. Drobné znečištění obalů jejich zpracování totiž nevadí. Stačí, když potravinu důkladně dojme, případně z kelímku vyškrábeme. Výjimkou jsou mastné obaly, ty je třeba pečlivě vymýt teplou vodou s přípravkem na mytí nádobí.

3. OMYL: Před vhozením do kontejneru musím z časopisů a dokumentů odstranit kancelářské svorky.

Svorky není třeba odstraňovat. Při dalším zpracování, takzvaným rozvlákněním, se z papíru stane hladká kaše a těžší části jako svorky a sponky z papíru jednoduše vypadnou a klesnou ke dnu.

4. OMYL: PVC je také plast a můžeme ho vyhodit do žlutého kontejneru.

PVC do kontejneru na tříděný odpad nepatří. Chlor obsažený v PVC komplikuje následné zpracování směsných plastů, nebo jejich energetické využití. Při spalování PVC totiž vznikají nebezpečné zplodiny. Tento druh plastu poznáte podle značky 3. Jedná se například o novodurové trubky či linoleum.

5. OMYL: Před vhozením do kontejneru musím plastové obaly od kosmetiky důkladně vymýt. Obaly od kosmetiky není třeba vymývat. Stačí, když obaly vyprázdníme tak, že zbytky kosmetických přípravků jako jsou mýdla, šampony, krémy vylijeme. Obaly budou vyčištěny při dalším zpracování.

6. OMYL: Před vhozením do kontejneru musím z dopisních obálek vytrhnout fóliové okénko.

Do kontejneru na papír můžete vhadzovat obálky celé. Zpracovatelé mají zařízení, která si s fóliovými okénky poradí za vás.

7. OMYL: Do kontejneru nesmím vhadzovat skartovaný papír.

Do kontejneru na tříděný odpad můžeme skartovaný papír vhodit stejně jako každý jiný papír, který není mokřý, mastný nebo jinak znečištěný. Znečištěním rozumíme masť, zbytky potravin nebo chemikálií.

8. OMYL: Před vytříděním nápojového kartonu musím odtrhnout umělohmotný uzávěr.

Pokud ve vaší obci probíhá sběr nápojových kartonů, prázdný karton pouze vypláchněte vodou, stlačte a i s víčkem odhďte do kontejneru, který je ve vaší obci pro tento odpad určen nebo do žlutého pytle.

Více informací o správném třídění odpadu naleznete na internetových stránkách www.jaktridit.cz

Z informačního tisku firmy EKO-KOM upravila Mgr. Hana Štěpánová – starostka

POZVÁNKA NA BESEDU

Na čtvrtek 29. října 2009 na 18. hodinu domluvila paní knihovnice besedu s **cestovatelem Janem Tomšíčkem, který bude zájemcům vyprávět o své cestě přes Ukrajinu.** Beseda se uskuteční v zasedací místnosti obecního úřadu, do knihovny by se nás tolik nevešlo. Přijďte, bude to jistě zajímavé !!!

Svoz velkoobjemného odpadu, ale jen pro Lažany, Řikovice a Višňáry

Morašičtí již druhý rok odpad na návsi hromadit nebudou, mají možnost jej odkládat do sběrného dvora. Obyvatelé ostatních vesnic již také navážejí odpad do sběrného dvora, ale pro ty, kterým to činí potíže, bude zase tradiční sběr v místě bydliště. Odpad můžete shromáždit **v úterý 6. října 2009 ODPOLEDNE na určených místech**. Zůstane venku ležet do rána, proto jej umístěte tak, aby nepřekážel projíždějícím autům a autobusům. Ve středu 7. října přijede auto na svoz velkoobjemného odpadu (**starý koberec, linoleum, umyvadlo, skříň, kočárek, postel, gauč, matrace, lyže a jiná vysloužilá veteš**).

Nevezmou, a proto tam nenoste: lednice, mrazničky, televize, baterie z aut, pneumatiky, papír, plasty. S tím musíte do dvora u OÚ.

Místa k uložení:

- 1) Višňáry u žlutého kontejneru 2) Řikovice u školy u kontejneru 3) Lažany u zastávky

-HŠ-

Ze života obce

- **Poděkování patří velké skupině obyvatel naší obce**, kteří v červenci 2009 přinesli na obecní úřad a do školy v Řikovicích věci na vyhlášenou **charitativní sbírku pro vesnice postižené povodní**. Nebylo to vyčísleno v penězích, ale mělo to obrovskou lidskou hodnotu darovanou z celého srdce. Velmi si toho vážím, že i v dnešní komerční a „politicky bláznivé“ době je u nás tolik lidí, kteří jsou ochotni pomoci. Zasedací místnost byla úplně všude zaplněna zachovalými staršími věcmi, ale i zcela novými. Převažovaly hygienické potřeby a drogistické zboží, balená voda, použité oblečení, ručníky. Bylo tu i povlečení, několik dek a souprav na postel atd. Vše odvezla do postižených oblastí Diakonie Broumov.
- Od firmy **EKO-KOM** jsme získali za dobu od 1. 4. 2009 do 30.6. 2009 odměnu za tříděný odpad ve výši 9.618,- Kč.
Naše republika patří mezi světové rekordmany v třídění odpadu. Přesto máme ještě rezervy. Třídění odpadu má u nás velikou tradici a Pardubický kraj se z pohledu třídění odpadů řadí mezi nejlepší v republice, přesto se na skládkách v Pardubickém kraji každoročně uloží velké množství odpadu, který by bylo možné dále využít. Pro představu. Kdyby všechen papír odvezený na skládky byl přepočítán na listy formátu A4 a ty byly seřazeny za sebou, pokryly by beze zbytku všechny silnice na území Pardubického kraje. Nyní v důsledku krize vyvstal problém i s odbytem starého papíru. Třídít bychom měli ale dál, aby nebyl porušen náš dobrý zvyk a snad v dohledné době bude trh obnoven a za papír budeme peníze zase získávat.
- V Řikovicích ve škole na chodbě byly umístěny žluté pytle na plast k volnému odběru občanům. Když je naplníte plastem, odevzdejte je buď v Morašicích do sběrného dvora, nebo v pátek v době točení piva do místnosti bývalé prodejny v Řikovicích. **Nedávejte je ani k popelnicím, ani ke kontejnerům, nebudou správně zatříděny a proplaceny !!!**
- Na základě písemného požadavku většího počtu občanů bude na horní konec Morašic ve směru od Vidlaté Seče trvale umístěn na zelený ostrov před váhou ZD **radar RMR – 0 na měření rychlosti**, aby se snížila průjezdná rychlost vesnicí. Radar bude stát 56.000,- Kč, plus práce na instalaci sloupu. Snad to nebude zbytečná investice a řidiče to zpomalí !!!
- **Fortech s.r.o.** dává na vědomí, že i o víkendu je možné mezi 8:00 a 16:30 hod. telefonicky nahlásit poruchu připojení, telefonní kontakty jsou: pevná linka 461 613 161, T-Mobile 739 618 229, Vodafone 777 613 333.
- V Řikovicích na místě budování infrastruktury pro bytovou výstavbu při silnici na Osík je již **geodeticky zaměřeno staveniště** tak, aby na jaře mohla být zahájena výstavba sítí.
- **Voda ve Fiale se při bouři v červenci 2009** zdvihla tak, že pročistila průchody pod mostky u Jůzových a u Eliášů, ale vznikly tak překážky z kamenů a hlíny v korytě opodál. Koryto v okolí mostků bylo mechanicky pročištěno ve větším rozsahu i preventivně strojem UDS a vybagrovaný materiál v počtu 10 Tater odvezen. Jůzovým při bouři do domu vnikla voda, proto bude na úroveň mostku na rozhraní potoka Fialy a jejich domu do konce roku 2009 **vystavěna ochranná zeď proti přívalové vodě**.

- Máme smlouvu s firmou EKO-KOM a.s., o **půjčení 2 kontejnerů na bílé sklo**. Jsou již na místě v Lažanech a v Řikovicích. Do Višňárů byl objednan jeden kus na barevné sklo, který uhradí obec.
- V MŠ byla **vyměněna osvětlovací tělesa** v učebnách, v kuchyni, v jídelně a na chodbě, proběhne ještě **instalace některých světel ve zdravotním středisku**. Je **vymalována čekárna** v Morašicích u obecního úřadu, výzdobu provedla Tereza Adolfová a Eliška Zehnálková. (Ale už nám to tam zase někdo ničí !!!!) Byly dokončeny **nátěry zábradlí a světel na čistírně odpadních vod**, probíhá průběžně **výroba nového oplocení**. Na hřišti byly natřeny na budově občerstvení **dřevěné podpěry**, probíhá **obnovení nátěrů na zábradlí** u kostela. V ZŠ v místnosti školní družiny, která je po bývalé kuchyni, **byla kompletně obnovena podlaha: betony, izolace a nové lino**. **Byt ve škole v Řikovicích** je připraven přijmout nové nájemníky, bylo opraveno vodovodní potrubí, kotel a v kuchyni a chodbičce je nové lino. V Morašicích naproti škole a kostela byl dokončen **nový povrch chodníku**.
- Na příchod zimy spojený s přidělem sněhu jsme se letos připravili. Byla zakoupena **sněhová fréza**, se kterou člověk dokáže „odfoukat“ sníh mimo chodník a vozovku podstatně pohodlněji a rychleji než s lopatou.
- Definitivně je dokončena **výstavba infrastruktury** pro bytovou zástavbu pro RD za Rychtou, zkolaudováno bude ještě veřejné osvětlení a silnice, ostatní již proběhlo. **Stále je ještě volná na prodej jedna parcela**, dvě jsou prodány a jedna je ve fázi převodu.
NABÍDKA: Ze stavby zbyla ještě na vedlejším pozemku vrchní hlína k využití na zahrádkách apod. Není určena v žádném případě k zahrnování výkopů! Obec ji dává k dispozici občanům zdarma. Pokud si ji bude chtít někdo i malé množství odvézt, je třeba, aby se nahlásil na obecním úřadě, protože její umístění musíme ke kolaudaci doložit.
- Připomenutí: kdo potřebuje **vyvézt fekálie** na čistírnu odpadních vod, je třeba tak učinit jako v předešlých letech včas před příchodem mrazu.

Mgr. Hana Štěpánová, starostka obce

Toulky z minulosti do přítomnosti

Pošta – prvopočátky a její rozvoj

„Jede, jede poštovský panáček...“, písnička, která popisuje již modernější způsob předávání zpráv. V dávných dobách byli lidé odkázáni na ústní podání, či jiné symboly – ohněm, kouřem, voláním, kurýrem, či poslem.

Název „pošta“ se objevuje ve 13. století z latinského slova „POSITA“, což znamená položená či zřízená stanice. V našich zemích se pošta začala těšit velké oblibě v době panování krále Karla IV. (1346-1378). Z jeho sídla v Praze byly přiváženy zprávy, peníze a další zboží po dvou hlavních trasách: 1) Cheb – Žatec – Slaný – Praha, 2) Tachov – Plzeň – Beroun – Praha.

V této době bylo předávání a doručování zpráv převážně službou pro potřeby panovnického dvora. Prostý lid byl odkázán na ústní podání zpráv putujícími kupci nebo mnichy. Rozšiřování měst, řemesel a obchodu vytvářelo podmínky pro pravidelné spojení. Od roku 1527 dochází k trvalému kurýrnímu spojení mezi Prahou a Vídní s využitím zkušeností THURN-TAXISE, který se do evropského poštovníctví zapsal významným způsobem.

Pro rozvoj poštovníctví u nás je významný rok 1622, kdy práva k provozování pošt zakoupila rodina Paarů, která získala značný vliv až do roku 1722, kdy byla pošta částečně zestátněna. K úplnému zestátnění a to v celé říši Rakousko-Uherské dala podnět v r. 1743 Marie Terezie.

První zmínka o tom, že chodil do naší obce poštovní posel je z 1. 12. 1885. Zda to byl zaměstnanec pošty v Litomyšli, nebo pracovník C.K. hejtmantství, nevíme. Jeho rajon byl velký – vycházel z Litomyšle, pokračoval do Nedošína, Tržku, Sedlištěk, Morašic, Makova, Vidlaté Seče, Lažan, Řikovic, Višňárů a zpět do Litomyšle. Pěkná pěší túra.

V roce 1890 nabízí C.K. hejtmantství obecnímu zastupitelstvu v Morašicích zřízení pošty. Obecní zastupitelstvo odpovídá, že „v Morašicích není člověka, který by 2x denně z Morašic za 70 zlatých ročně docházel pro poštu na císařskou silnici za Tržek.“

Ale dne 12. října 1891 je v Morašicích na pokyn C.K. hejtmanství zřízen poštovní úřad pravděpodobně v č.p. 20. Archivních materiálů z té doby je velice málo a morašická kronika se o zřízení pošty též nezmiňuje. Pravděpodobně zde byl zaměstnán poštovní úředník z Litomyšle, který později zapracoval paní Janu Andrlovou. Ta je r. 1920 jmenována ASPIRANTEM se slušným ročním platem 4.608 korun. V r. 1927 je jmenována poštovní ASISTENTKOU a od roku 1928 nastupuje službu v Liotmyšli.

Po paní Andrlové nastupuje paní Vlasta Rozlívková ve svých 23 letech. Pošta byla umístěna v č.p. 13, to je v domě, kde Rozlívkovi bydleli (nyní restaurace U Růže) a paní „poštmistrová“, hodná a ochotná žena, přijme balík či dopis i mimo úřední hodiny.

Roku 1961 odchází do důchodu a na poštovní úřad nastupuje pan Vacek z Litomyšle a po něm v roce 1972 paní Vlasta Stoklasová z Cerekvice nad Loučnou. Pracuje zde až do roku 1989.

V roce 1972 se pošta stěhuje z č.p. 13 do č.p. 29. V letech 1989-1990 pracuje na poště paní Jitka Kutová, v letech 1990-92 paní Eva Renzová, v letech 1991-92 pracuje jako doručovatelka paní Jaroslava Stráňkové.

V roce 1993 se paní Jaroslava Stráňková ze Řikovic stává vedoucí pošty. Ta s nebyvalým rozvojem počítačů a elektroniky od podzimu 1997 dokáže v krátké době zajistit styk téměř s celým světem a odeslat zásilku až „na konec světa“. Pošta od té doby poskytuje nejrůznější listové, balíkové a peněžní služby. Současný katalog služeb a jejich ceník obsahuje 34 stran.

V roce 1996 byl poštovní úřad přestěhován do budovy obecního úřadu v č.p. 96.

Důležitými a známými zaměstnanci pošty byli poštovní doručovatelé „listonoši“ s náročnou službou za každého počasí. Jeden z prvních byl pan František Havran (*1877 +1959), který se ukázal dobrým, spolehlivým a ochotným pomocníkem paní Andrlové. Vozil denně poštovní zásilky z Litomyšle do Morašic a zpět na dvoukolovém vozíku snad několik let. Později jezdil dvakrát denně do Tržku pro poštu a s poštou. Měl na starosti Makov, Morašice a Tři Kocoury. Kromě poštovních služeb ochotně obstaral různé potřeby místním hospodářům a hospodyním.

Později roznášel poštu pan Václav Černohorský, bydlel v č.p. 55. Jeho rajon byl Morašice, Lažany, Řikovice, Višňáry, Sedlíščka a Nová Sídla.

Václav Fikejz – bydlel v č.p. 10, dle protokolu z roku 1927 pro něho pošta objednala uniformu poštovního zřízence.

Pan Bartoníček – víme, že bydlel u Andrlů č.p. 90 a později u Krejsů č.p. 19.

Jan Andrlé – (*1879), bydlel v č.p. 12, musel jako voják na frontu a místo něho nastupuje další.

Jan Černohorský – (*1893) slouží až do roku 1950. Na frontu nemusel, protože byl invalidní na jednu ruku. V době II. sv. války musel úřadům prokázat, že v rodině nemá židovského předka.

Bedřich Bureš, bydlel v č.p. 66, roznášel krátce poštu za II. sv. války.

Po válce se do Morašic přistěhoval pan Josef Voříšek s manželkou Annou, bydleli v č.p. 33. Josef nastupuje jako doručovatel a později asi v r. 1953 nastupuje jako doručovatelka i jeho manželka Anna Voříšková. Ta roznášela poštu v Makově, v Chotovicích a u Tří Kocourů až do doby, než bylo v Makově zřízeno v roce 1971 poštovní středisko.

V roce 1971 nastupuje pan Karel Dočkal z Lažan a pracuje jako doručovatel asi 14 roků. Má na starosti Lažany, Řikovice, Višňáry, Sedlíštku a Nová Sídla.

V té době nastupuje jako brigádnice paní Anna Ningerová s úvazkem 2 hodiny denně. Postupně dochází k úpravě a paní Ningerová doručuje poštu pro celé Morašice. V roce 1983 odešla do důchodu, na poště však vypomáhala ještě v roce 1994.

Jako doručovatelka pracovala též paní Ludmila Burešová z č.p. 125 a roznášela poštu v těchto obcích: Lažany, Řikovice, Višňáry, Sedlíščka a Nová Sídla a paní Drahomíra Štěpánová doručovala poštu v Morašicích.

V současné době musí část Morašic obejít paní Jaroslava Tobiášková a část paní vedoucí Jaroslava Stráňková.

Poštu v okolních vesnicích, to je v Lažanech, Řikovicích, Višňárech, Sedlíškách, Nových Sídlech, Makově, Chotovicích a u Tří Kocourů, od roku 1999 zajišťuje osádka osobního poštovního auta z litomyšlské pošty, takzvaná MOTORIZACE.

Pro Občasník připravila Bohumila Trávníčková

